

De documentaire *National Bird* uit 2016 gaat over het optreden van het Amerikaanse leger in Afghanistan. Je ziet hoe de Amerikaanse defensie bombardementen uitvoert – op afstand. Niet ter plekke dus, door militairen die daar lijfelijk aanwezig zijn, maar met behulp van drones. Op basis van dronebeelden en andere data wordt op afstand bepaald of er gebombardeerd wordt, ja of nee. Die beelden suggereren precisie en alwetendheid. De humane oorlogsvoering van de moderne tijd. Heel nauwkeurig kun je bepalen wie of wat waar uitgeschakeld dient te worden. Maar de praktijk blijkt veel weerbarstiger. De beelden in de film gaan vergezeld van gesprekken tussen data-analisten, mensen die op afstand de dronebeelden moeten interpreteren en dan beslissen of er wel of niet geschoten moet worden. Eén van die data-analisten, een vrij jonge vrouw nog, kon daar niet meer tegen en besloot om aan de bel te trekken. Deze manier van oorlog voeren suggereert precisie en humaniteit, maar zij wist beter. In het fragment hoor je de analisten dan ook discussiëren over de vraag wat ze nu precies wel en niet zien. Een konvooi, dat is duidelijk. Maar is het bewapend? Ja, concludeert men - en dus potentieel gevaarlijk. Kinderen in de buurt? Nee, geen kinderen. Schieten dus. Maar dan blijkt... toch een burgerkonvooi. En toch vrouwen en kinderen. De beelden blijken niet zo precies te zijn. De informatie is veel rommeliger. En er worden verkeerde conclusies getrokken, met alle gevolgen van dien.

Nu naar de psalm van vanmiddag. De dichter van psalm 26 heeft ook wel iets van zo'n data-analist. Hij bekijkt, enigszins op afstand, wat beelden van zijn eigen leven en zet ze in deze psalm op een rij. Aan leugenaars heb ik een hekel - daar blijf ik dan

ook bij uit de buurt. *Check*. Ik vermijd het gezelschap van slechte mensen en wil niet aan tafel met mensen die met het recht een loopje nemen. *Check*. Ik kom juist wel graag in het huis van God. *Check*. En ik houd van liefde en waarheid. *Check*.

Misschien dacht je tijdens het horen van deze psalm: "Nou nou, kan dat niet een onsje minder?" Misschien heb je - net als ik - de neiging om dit lied al snel een beetje over de top te vinden. Naïef. Zelfvoldaan. Onuitstaanbaar, misschien wel. Juist de protestantse traditie heeft altijd een scherp oog gehad voor de schaduwkanten van ons menszijn. Voor de diepten en de afgronden in onze harten. De kamertjes die je het liefst voor anderen en voor jezelf verborgen houdt. En dat niet zonder reden, natuurlijk. Dat verklaart misschien ook waarom psalmen als 51 en 130, gek genoeg, populairder zijn dan een psalm als 26. We weten er gewoon niet zo goed raad mee, denk ik.

Maar toch, dit is geen oppervlakkig lied van iemand die je graag wat extra zelfkennis zou gunnen. Dit is nou zo'n psalm die, hoe langer je ermee bezig bent, steeds sympathieker wordt. En dat komt omdat de dichter van deze psalm - David, volgens het opschrift - iets heeft van die klokkenluider uit de documentaire. De maker van dit lied is zich er namelijk heel goed van bewust dat data interpreteren niet eenvoudig is. Hij valt dan ook niet in de grote valkuil van onze aan data verslaafde tijd, waarin we elkaar voorspiegelen dat data altijd precies zijn en eenduidig. En dat je, als je maar genoeg data verzamelt, er altijd de juiste conclusies uit trekt. Dat is wel een heel aantrekkelijke gedachte, want het geeft ons het idee dat we veel kunnen beheersen. Zeker drone-

beelden wekken inderdaad de suggestie dat je als mens een soort *Gods eye point of view* kunt bereiken. Maar die dame op afstand achter dat beeldscherm, die uiteindelijk moest beslissen over de vraag of er wel of niet op de knop zou worden gedrukt, wist na verloop van tijd - sadder and wiser - wel beter. En de dichter van dit lied wist al heel lang geleden wat wij in onze overmoed reeds lang vergeten waren. Dat data rommelig zijn, interpretaties feilbaar en dat wij de dingen hooguit bij benadering weten. En vaak veel fragmentarischer dan we voor waar willen hebben.

En precies dat besef maakt deze psalm zo sympathiek. In de psalm wordt God aange-roepen als rechter. *Keur mij, test mij, beproef mij, toets mij...* hoor je de maker van dit lied met nadruk bidden. Met andere woorden: *weest u de data-analist!* Want op mijn eigen interpretaties kan ik niet aan... Die woorden 'keur mij' en 'beproof mij' zijn overigens woorden die weg komen wandelen uit het jargon van de edelsmid. Het is niet 'test mij' in de zin van 'heb ik een vol-doende voor m'n examen'. Het is 'keur mij', 'beproof mij' in de zin van 'louter mij'. Zoals zilver gelouterd wordt, daardoor wint aan kwaliteit en steeds beter geschikt materiaal wordt voor het uiteindelijke doel.

'Goed,' zeg je, 'maar ondertussen blijft het toch een tamelijk zelfingenomen lied.' De maker van dit lied mag er dan nog niet helemaal zijn, aardig op weg vindt hij zich in ieder geval wel. Dat kan zijn, maar ik dacht: *draai het nu eens om*. Stel je nu eens voor dat er in onze levens geen mensen waren die durfden te zeggen: *dit is het goede spoor. Dit is de weg ten leven*. Dat je nooit in je leven wijze gidsen ontmoette, mensen met veel levenservaring, beproefd, gepokt en gemazeld, van wie je de kunst van het goede leven een beetje zou kunnen afkijken. Dat zou me een armzalige boel zijn. Mooie vraag voor vanavond. Wie zijn voor u, voor jou, gidsen op de weg van het echte, goede, waarachtige leven geweest? Mensen voor wie je God kunt danken en die

eigenlijk best ergens en klein monumentje zouden verdienen? Bedenk eens of je er drie zou kunnen noemen. En heb het daar ook eens over met elkaar, straks na afloop, of denk er nog eens aan terug als je van de week op de fiets zit. *Voor welke gidsen tot het goede leven kan ik God danken* - en waarom denk ik daarbij nu juist aan hen?

Als je het zo bekijkt, is dit zeker geen zelfingenomen lied, maar het lied van iemand die in alle kwetsbaarheid zegt: *dit is het goede leven. Dit is het spoor dat ik ontdekt heb*. Het doet me denken aan een zin die ik altijd onthouden heb van een vriend die predikant is in een achterstandswijk in Oost-Londen. Zijn kerk is tamelijk succesvol in de aanpak van een aantal problemen die deze wijk teisteren. Zo bekommeren ze zich om loslopende tieners en runnen ze een huiswerkinstituut, omdat er in die wijk zoveel 'dropouts' zijn. Ook huist in hun kerk zelfs een soort ambulante revalidatiecentrum, omdat er zoveel mensen zijn die door lichamenteel gebrek amper hun huis meer uitkomen. "Maar hoe win je nou vertrouwen?" vroeg ik hem een keer. "En hoe voorkom je dat je gezien wordt als de kerk die weer eens even komt vertellen wat er mis is en wat de oplossing is?" Toen zei hij: *"We are confident, not arrogant."* Prachtig. Confident: het woordenboek vertaalt dat met 'zelfverzekerd'. *Zelfverzekerd, maar niet arrogant*. Maar het komt van het Latijn en betekent letterlijk 'er samen vertrouwen in hebben'. Dat is dus nog net wat anders dan zelfverzekerd. Zelfverzekerd werpt je terug op jezelf. Vertrouwen is een woord dat een relatie veronderstelt. *Confident* dus. Ik proef er een uitnodiging in. Een wenk, net als in psalm 26. Kom, dit is een spoor waar je geen spijt van zult krijgen. Wij hebben het al beproefd en er vertrouwen in gekregen. Ga je ook mee?

Zo wordt dit lied een lied waarin vertrouwen op God en zelfkennis hand in hand gaan. **Vertrouwen op God, die - zoals Paulus het zegt - met zijn Geest onze zwakte te hulp komt.** Ons op het goede spoor zet. *Confident, but not arrogant.*

